

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارائه دهنده درس: شنوایی شناسی

عنوان درس: روش پژوهش پیشرفته

نوع و تعداد واحد^۱: ۲ واحد نظری و ۱ واحد عملی

نام مسؤل درس: دکتر فرنوش جاراللهی

مدرس / مدرسان: دکتر افسون حسنی مهربان - دکتر سیدجلال ثامن - دکتر فرنوش جاراللهی

پیش نیاز/ همزمان: -

رشته و مقطع تحصیلی: دکترای تخصصی شنوایی شناسی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: شنوایی شناسی

محل کار: دانشکده علوم توانبخشی

تلفن تماس: ۲۲۲۲۸۰۵۱ - داخلی ۴۱۱

نشانی پست الکترونیک: jarollahi.f@iums.ac.ir

^۱نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

توصیف کلی درس

ارائه اصول تحقیق کمی و کیفی و انواع روش های مرتبط با آن

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

آشنایی و شناخت انواع روش های پژوهش و کاربرد آنها در شنوایی شناسی :

بخش نظری:

۱- مروری بر روش های پژوهش کمی

۲- آشنایی با روش کارآزمایی بالینی (RCT)

۳- آشنایی با روش پژوهش single-subject و انواع آن، و کاربرد آن در توانبخشی

۴- آشنایی مقدماتی با روش پژوهش کیفی

۵- آشنایی مقدماتی با طراحی و بومی سازی پرسشنامه ها در شنوایی شناسی

۶- اخلاق در پژوهش

بخش عملی:

۷- تدوین پروپوزال به یکی از روش های کمی، کارآزمایی بالینی یا single-subject

۸- نحوه پروپوزال نویسی بومی سازی پرسشنامه ها

۹- نحوه نگارش و نقد مقالات مرتبط با پژوهش های RCT

۱۰- نحوه نگارش و نقد مقالات مرتبط با پژوهش های single-subject

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

بخش نظری:

اهداف اختصاصی هدف کلی ۱:

- ویژگی های مهم یک پژوهش علمی
- مراحل تدوین یک طرح تحقیقاتی
- ویژگی ها و معیارهای یک عنوان خوب
- اجزاء بیان مسئله
- اهداف کلی و اختصاصی، سوالات و فرضیات
- جامعه آماری و نمونه و روش نمونه گیری
- چارچوب نظری تحقیق

- متغیرها، انواع روش پژوهش و ویژگی های آنها
- ابزارهای اندازه گیری در پژوهش

اهداف اختصاصی هدف کلی ۲:

- انواع مطالعات را نام برده و جایگاه کارآزمایی بالینی را در بین مطالعات مشخص نماید.
- کارآزمایی بالینی را تعریف نموده و طرح کلی آن را ترسیم نماید.
- انواع کارآزمایی بالینی را نام برده و هر یک را توضیح دهد و با کاربرد آنها آشنا شود.
- مراحل اصلی کارآزمایی بالینی را به ترتیب ذکر نماید.
- نحوه انتخاب نمونه ها ، روشهای تصادفی سازی و تصمیم گیری در مورد کورسازی مطالعه را شرح دهد.
- انواع پیامدها و خطاها را در کارآزمایی بالینی را شرح داده و نحوه کنترل خطاها و تورش ها را بیان نماید.
- فاز های مختلف کارآزمایی بالینی را به ترتیب اهمیت نام برده و هر یک را توضیح دهد.
- کارآزمایی با شاهد های مختلف را شرح داده و نحوه طراحی مطالعه متقاطع را بیان نماید.
- خطر های اصلی کارآزمایی بالینی را شرح دهد.
- مزایا و معایب انواع مطالعات کارآزمایی بالینی را فهرست نموده و نقد و بررسی نماید.
- نقد کارآزمایی بالینی را یاد بگیرد.

اهداف اختصاصی هدف کلی ۳:

- تعریف و اجزاء مطالعات سینگل را بداند.
- انواع و کاربرد آن را یاد بگیرد.
- نقد مطالعات سینگل را یاد بگیرد.

اهداف اختصاصی هدف کلی ۴:

- پژوهش کیفی را تعریف نموده و اهمیت انجام آن را ذکر نماید.
- تفاوت های پژوهش کیفی را با پژوهش کمی نام برده و این دو نوع پژوهش را مقایسه نماید.
- نقاط ضعف و قوت پژوهش های کیفی را تحلیل نماید.
- شیوه های گردآوری داده ها (ابزار متداول تحقیق) را در پژوهش های کیفی نام برده و مزایا و معایب هر یک را بیان نماید.
- مفاهیم روایی و پایایی را تعریف نموده و اهمیت آنها را در پژوهش های کیفی توضیح دهد.
- شیوه های تحلیل محتوا را در پژوهش های کیفی با ذکر مراحل آن شرح دهد.
- شیوه های نمونه گیری در تحقیقات کیفی را توضیح دهد.
- فرآیند طراحی و گزارش مطالعات کیفی را با ذکر جزئیات شرح دهد.
- مهمترین فعالیت های پژوهشی در حیطه روش تحقیق کیفی را نام برده، هر یک را شرح دهد.

اهداف اختصاصی هدف کلی ۵:

- قضاوت بالینی و ابزارهای مورد استفاده

- توصیف دقیق و واضح پدیده نیازمند اندازه گیری

- تولید Item pool

- مشخص نمودن فورمت یا چارچوب آزمون

- آنالیز آیتم و انواع آن

- انواع روایی و پایایی

- سودمندی بالینی آزمون

اهداف اختصاصی هدف کلی ۶:

- اهمیت رعایت موازین اخلاقی در پژوهش را ذکر نماید.

- صلاحیت تخصصی پژوهشگر را از منظر داشتن دانش تخصصی و آشنایی با روش گردآوری و تحلیل داده ها شرح دهد.

- رعایت نکات اخلاقی را در زمینه انتخاب موضوع و استفاده بهینه از منابع را توضیح دهد.

- ویژگی های فردی پژوهشگر را نام برده و اهمیت توجه به هر یک را عنوان نماید.

- اهمیت تعهد و مسئولیت نسبت به ذینفعان را در موضوع مورد پژوهش شرح دهد.

- حقوق مربوط به داوطلبین و آزمودنی ها را نام برده و هر یک را توضیح دهد.

- رفتارهای سوء پژوهشی را بیان نموده و تاثیر هر رفتار را شرح دهد.

- در مورد استناد و مالکیت معنوی پژوهش انجام شده در حد چند دقیقه صحبت نماید.

- ضوابط انتشار نتایج از داده های پژوهش را از منظر اخلاق توضیح دهد.

بخش عملی

اهداف اختصاصی هدف کلی ۷:

- تدیون بخش های مختلف یک پروپوزال (عنوان، بیان مسئله، مروری بر منابع، اهداف، سوال و فر ضیه، جامعه، نمونه و نحوه نمونه گیری، روش پژوهش، تعریف مفاهیم و متغیرها، روش اجرا، معیارهای ورود و خروج، برآورد هزینه، ملاحظات اخلاقی، جدول گانت)

اهداف اختصاصی هدف کلی ۸:

- بتواند یک مقاله طراحی یا بومی سازی پرسشنامه و ویژگی های روانسنجی آن را نقد کند.

- با نحوه پروپوزال نویسی مقالات ساخت آزمون آشنا شود.

اهداف اختصاصی هدف کلی ۹:

- بتواند نقد یک مقاله کارآزمایی بالینی را انجام دهد

- با نحوه نگارش مقاله کارآزمایی آشنا بوده و نکات مهم آن را ذکر نماید.

- از بین مقالات مرتبط با حوزه علم شنوایی، دو مقاله کارآزمایی بالینی را جدا نموده و در مورد طرح کلی آن نظر دهد.

- هر یک از مقالات مذکور را از نظر محتوایی و متدلوژی نقد و بررسی نماید.

- جامعیت عنوان، چکیده مقاله و انتخاب مطلوب واژگان کلیدی را براساس شاخص های نگارش مقاله بررسی نماید.

- در مورد نتایج و یافته های مندرج در مقاله مشخص نماید که آیا منتج از پژوهش حوزه کارآزمایی بالینی است یا خیر؟
- تعیین نماید که آیا بخش بحث و نتیجه گیری مقاله در راستای اهداف پژوهشی محقق می باشد؟
- در مورد خطاها و محدودیت های پژوهش اظهار نظر نموده و مشخص نماید که آیا محقق به راهکارهای مناسبی در مقاله اشاره نموده است؟
- تشخیص دهد که آیا مقاله کارآزمایی مد نظر، همه اصول نگارش یک مقاله استاندارد را رعایت نموده است؟

اهداف اختصاصی هدف کلی ۱۰:

- بتواند نقد یک مقاله سینگل را انجام دهد
- طراحی یک نمونه پروپوزال سینگل را یاد بگیرد.
- با نحوه نگارش مقاله سینگل را یاد بگیرد.

رویکرد آموزشی^۱:

□ مجازی^۲   ■ حضوری   □ ترکیبی^۳

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه های کوچک
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی

■ سایر موارد نام ببرید: مشاهده و اجرای همزمان (برای بخش عملی)

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود. لطفا نام ببرید.....

1. Educational Approach
2. Virtual Approach
3. Blended Approach

جدول تقویم ارائه درس روش پژوهش پیشرفته

جلسه	عنوان مبحث (فعالیت یادگیری / تکالیف)	روش یاددهی-یادگیری
۱	معرفی طرح دوره درس مروری بر روش های پژوهش کمی	سخنرانی تعاملی
۲	آشنایی با روش پژوهش کارآزمایی بالینی	سخنرانی تعاملی
۳	چگونگی نقد مقالات کارآزمایی بالینی، آشنایی با Consort checklist	سخنرانی تعاملی
۴	بخش عملی: نقد مقالات کارآزمایی بالینی در حوضه شنوایی شناسی توسط دانشجویان	سخنرانی تعاملی
۵	بخش نظری: روش پژوهش single-subject و کاربرد آن در توانبخشی بخش عملی: تدوین پروپوزال (عنوان، بیان مسئله، مروری بر منابع، اهداف)	سخنرانی تعاملی
۶	آشنایی با انواع single subject و شیوه نقد آنها	سخنرانی تعاملی
۷	بخش عملی: ارائه چند نمونه مقاله در حوزه شنوایی شناسی توسط دانشجویان (نقد و بررسی)	سخنرانی تعاملی
۸	بخش نظری: روش پژوهش کیفی – نحوه نگارش پروپوزال، نقد و داوری مقالات مرتبط بخش عملی: ادامه تدوین پروپوزال (سوال و فرضیه، جامعه، نمونه و نحوه نمونه گیری، روش پژوهش)	سخنرانی تعاملی
۹	ادامه روش پژوهش کیفی	سخنرانی تعاملی
۱۰	ادامه روش پژوهش کیفی بخش عملی: ادامه تدوین پروپوزال (تعریف مفاهیم و متغیرها)	سخنرانی تعاملی
۱۱	ادامه روش پژوهش کیفی	سخنرانی تعاملی
۱۲	بخش نظری: ادامه روش پژوهش کیفی بخش عملی: ادامه تدوین پروپوزال (روش اجرا، معیارهای ورود و خروج)	سخنرانی تعاملی
۱۳	بخش نظری: ادامه روش پژوهش کیفی بخش عملی: نقد و داوری مقالات مرتبط	سخنرانی تعاملی
۱۴	بخش نظری: اخلاق در پژوهش بخش عملی: ادامه تدوین پروپوزال (برآورد هزینه، ملاحظات اخلاقی، جدول گانت)	سخنرانی تعاملی
۱۵	بخش نظری: ادامه اخلاق در پژوهش بخش عملی: رفع اشکال پروپوزال	سخنرانی تعاملی
۱۶	بخش نظری: آشنایی مقدماتی با طراحی پرسشنامه ها در شنوایی شناسی بخش عملی: رفع اشکال و تحویل پروپوزال نحوه پروپوزال نویسی بومی سازی پرسشنامه ها	سخنرانی تعاملی
۱۷	ارزیابی پایان ترم (بخش نظری) به روش آزمون کتبی	

وظایف و انتظارات از دانشجوی:

وظایف عمومی دانشجوی و انتظارات در طول دوره نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس^۴

بخش نظری:

آزمون پایان ترم (۵ نمره)

بخش عملی:

ارائه چند مقاله و نقد آنها (۸ نمره)

تدوین کامل یک پروپوزال (۷ نمره)

روش ارزیابی دانشجوی:

▪ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده)^۵
- ارزیابی تراکمی (پایانی)^۶

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

مبنای ارزشیابی	درصد از نمره کل
ارائه مقالات و نقد آنها: ۸ نمره	۴۰
تدوین پروپوزال: ۷ نمره	۳۵
آزمون کتبی پایان ترم: ۵ نمره	۲۵

^۴ وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

۵ . Formative Evaluation

۶ . Summative Evaluation

منابع:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

1. Carter, R., Lubinsky, J. 2015. Rehabilitation research. Sounders.
  2. Bernard, Lo. 2010. Ethical Issues in Clinical Research: A Practical Guide. Wolters Kluwer Health
  3. Emanuel, E.J., Grady, C. & Lie, R.K.. 2008. The Oxford Textbook of Clinical Research Ethics. Oxford University Press.
  4. Levine, R.J. 1988. Ethics and Regulation of Clinical Research. 2nd ed. Yale University Press
  5. Kielhofner, G. 2006. Research in occupational therapy: Methods of inquiry for enhancing practice. F.A.Davis.
  6. ادیب حاج باقری، پرویزی، صلصالی (۱۳۸۹). روش تحقیق کیفی. تهران: نشر و تبلیغ بشری: تحفه. چاپ چهارم (۱۳۹۲)
  7. حریری، ن. (۱۳۹۶). اصول و روش های پژوهش کیفی. ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی زرد کرمان. چاپ سوم.
  8. هومن، ح.ع. (۱۳۹۸). راهنمای عملی پژوهش کیفی. تهران، ناشر: سازمان سمت. چاپ هشتم.
  9. فلاح نژاد، لیللا (مدیر اجرایی کمیته اخلاق پژوهش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۰). منشور و موازین اخلاق پژوهش. چاپ اول.
  10. وانگ، د. و باکی، آ. (۲۰۰۶). کارآزمایی های بالینی، راهنمای عملی طراحی، تحلیل و گزارش. ترجمه: احمدی، ع. کیانی، ف.ز. و نصیری، م. (۱۴۰۰). تهران ناشر: گپ. چاپ دوم.
  11. پوکاک، اس.جی. (۱۹۸۳). کارآزمایی بالینی. ترجمه: آیت الهی، س.م.ت. (۱۳۹۷). ناشر: جعفری. چاپ اول.
- ب) مقالات:

ج) محتوای الکترونیکی:

- www.equator-network.org/reporting-guidelines/consort/
- Full-text PDF documents of the CONSORT 2010 Statement, CONSORT 2010 checklist, CONSORT 2010 flow diagram and the CONSORT 2010 Explanation and Elaboration document are available from: <http://www.consort-statement.org/downloads>

د) منابع برای مطالعه بیشتر: